

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE ZAŠTITE DJECE U POSTUPCIMA OVRHE

Uredu pravobraniteljice za djecu učestalo se obraćaju roditelji, kao i djelatnici centara za socijalnu skrb i djelatnici odgojno obrazovnih ustanova (škola i vrtića) vezano uz probleme prinudnog ostvarivanja sadržaja roditeljske skrbi. Problemi s kojima se susreću nameću pitanje da li se prilikom prinudnog ostvarivanja roditeljske skrbi u dovoljnoj mjeri zaštićuje dobrobit djeteta koje, ne svojom krivnjom, sudjeluje u ovrhama, koje mogu biti vrlo mučne i za odrasle ljude, a kamoli za djecu koja najčešće ne razumiju zašto im se neugodnosti, kojima su izložena, događaju. Ured pravobraniteljice za djecu uočio je da se ovrhe rješenja centra za socijalnu skrb i sudskih presuda kojima se određuje s kim će dijete živjeti kao i susreta i druženja ne provode uz suradnju svih onih subjekata koji mogu doprinijeti da se one provedu kvalitetno. Pri tom se provođenje ovrhe i pravno funkcioniranje države ne smije niti se dovodi u pitanje. Ono što predstavlja problem je realizacija i dobra priprema svih sudionika, a osobito djeteta. Djelatnici odgojno obrazovnih ustanova s pravom se protive da se ovrhe provode u prostorijama škole, razreda, vrtića i naočigled druge djece koje takav prisilan čin mogu doživjeti izuzetno stresno. I samo dijete koje je „predmet ovrhe“ može izgubiti povjerenje u instituciju u kojoj bi se trebalo osjećati sigurno ukoliko na tom mjestu može očekivati da će se za njega događati neugodne stvari, a da to osobe, koje skrbe za njega u tim ustanovama i u koje ima povjerenja, nisu u mogućnosti spriječiti i zaštititi dijete od neugodnog i stresnog događaja. S druge strane škola i vrtić, kao mjesto na kojem se dijete sa sigurnošću može zateći, može predstavljati jedino mjesto gdje je ovrhu moguće provesti. Upravo stoga smatramo važnim istaknuti naš stav da bi škola i vrtić trebali biti posljednje mjesto gdje će se ovrha provoditi, a ako je to jedini način da se ovrha uspješno provede izuzetno je važna njezina priprema i zajedničko koordinirano djelovanje svih sudionika. Obiteljski zakon člankom 344. propisuje da se u svim postupcima ovrhe prvenstveno treba zaštititi dijete. Stoga je dužnost nadležnih službi da dijete pripreme za promjenu koja će uslijediti kroz intenzivni savjetodavni i psihosocijalni rad s djetetom i članovima njegove obitelji. U cilju zaštite djeteta potrebno je također, sukladno članku 345. stavak 1. prethodno citiranog Zakona, primarno korištenje alternativnih metoda kao što su izricanje novčanih ili zatvorskih kazni protiv onih osoba koje protivno nalogu suda odbijaju predati dijete ili poduzimaju radnje s ciljem njegova skrivanja ili onemogućavanja provođenja odluke (indukcija djeteta i sl.). Sukladno tome Ured pravobraniteljice za djecu uputio je preporuku Ministarstvu pravosuđa, Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvu unutarnjih poslova i Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa da se na međuresornoj razini osnuje radna skupina koja bi utvrdila smjernice zajedničke suradnje i usklađenog djelovanja kako bi se ovaj ozbiljni problem pokušao riješiti zajedničkim djelovanjem i kako bi se svi sudionici pravodobno informirali o svojim dužnostima i ovlastima prilikom provođenja ovrhe radi predaje djeteta roditelju s kojim će živjeti kao i radi ostvarivanja susreta i druženja roditelja s djetetom.